

Přehled činností zajišťovaných orgánem sociálně - právní ochrany dětí :

1) Ochrana práv a oprávněných zájmů dětí

Veškerá činnost orgánu SPOD vychází ze základního principu sociálně - právní ochrany (§ 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů) tedy, že předním hlediskem je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny, právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči.

V oblasti ochrany práv a oprávněných zájmů dětí se sociálně - právní ochrana zaměřuje především na děti uvedené v § 6, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů :

- děti, jejichž rodiče zemřeli
- děti, jejichž rodiče neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti nebo práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti nevykonávají nebo zneužívají
- děti, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby než rodiče
- děti, které spadají do péče kurátora pro děti a mládež (viz. bod 6)
- děti, na kterých byl spáchán trestný čin nebo které jsou ohrožovány domácím násilím

2) Poskytování základního poradenství v oblasti péče o rodinu a dítě

Pracovníci oddělení SPOD pomáhají v rámci své činnosti rodičům nebo jiným osobám, které jsou odpovědné za výchovu při řešení výchovných nebo jiných problémů v souvislosti s výchovou s péčí o dítě. Těmto osobám buď sami poskytují v uvedených otázkách základní poradenství příp. zprostředkovávají pomoc příslušných odborníků (psycholog, psychiatr, terapeut, etoped, pediatr, odborní lékaři, apod.).

Oblasti poradenství : raná péče, výchova a vzdělávání dětí, psychologická či jiná podobná odborná pomoc, zdraví dítěte, vztahy v rámci rodiny, výchova a péče o děti v náhradní rodině.

3) Zastupování dítěte u soudu

Orgán SPOD jako ustanovený kolizní opatrovník zastupuje nezletilé dítě, resp. má za úkol chránit jeho oprávněné zájmy v případech nařízených soudních řízení bezprostředně se dotýkajících dítěte :

- úprava poměrů dítěte (úprava výchovy a výživy dítěte)
- úprava výživy (stanovení výživného, zvýšení či snížení výživného)
- schválení právního jednání za dítě (v případech, kdy funkci opatrovníka nemohou vykonávat rodiče - dědické řízení, darovací řízení, nakládání s majetkem dítěte, apod.)

- soudní řízení o svěřeni dítěte do náhradní výchovy (osvojení, pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osoby)

Vyjma uvedených případů orgán SPOD zastupuje dítě i v případech dalších druhů soudních jednání, u kterých je zároveň na základě zákona oprávněn podávat soudu návrhy na zahájení řízení :

- omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti, příp. pozastavení jejího výkonu
- nařízení ústavní výchovy, prodloužení ústavní výchovy
- svěřeni dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- nařízení výchovného opatření (napomenutí, stanovení dohledu nad dítětem, uloženi omezení k zabráněni působeni škodlivých vlivů na výchovu dítěte, povinnost využití odborné poradenské pomoci, dočasné umístěni dítěte ve středisku výchovné péče nebo v zařízení poskytovatele zdravotních služeb)

Před podáním návrhu na dočasné umístěni dítěte do střediska výchovné péče nebo zařízení poskytovatele zdravotních služeb musí orgán SPOD seznámit rodiče s důvody návrhu, poučit je o jejich právech a povinnostech vyplývajících z výkonu rodičovské odpovědnosti a důvody podání návrhu zároveň projednat na případové konferenci s výjimkou případu, že by uspořádání případové konference bylo zjevně neúčelné.

U všech výše uvedených druhů soudních řízení vystupuje orgán SPOD zásadně ve prospěch dítěte a hájí bezprostředně jeho oprávněné zájmy, nikoliv tedy osobní zájmy kteréhokoliv z rodičů.

4) Ochrana dítěte při jeho bezprostředním ohrožení

Orgán SPOD je povinen dle zákona podat soudu návrh na vydání předběžného opatření v případech, kdy se dítě ocitlo bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně narušeny a ohroženy.

5) OSPOD a náhradní rodinná péče

- orgán SPOD vyhledává děti, kterým je třeba zajistit péči v náhradním rodinném prostředí formou osvojení nebo pěstounské péče. Rovněž vyhledává osoby, které jsou vhodné stát se osvojiteli nebo pěstouny.
- orgán SPOD jako jeden ze zprostředkovatelů náhradní rodinné péče přijímá žádosti fyzických osob (žadatelů), které mají zájem osvojit dítě nebo přijmout dítě do pěstounské péče. Zároveň je oprávněn vést zákonem stanovenou dokumentaci k těmto osobám, kterou po jejím zkompletování předává příslušnému krajskému úřadu.

- orgán SPOD sleduje výchovu a vývoj dětí svěřených do náhradní rodinné péče. V zákonem stanovených intervalech také náhradní rodiny pravidelně za tímto účelem navštěvuje.
- orgán SPOD je oprávněn k uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče, které upravují jednotlivá práva a povinnosti pěstounů, zároveň sleduje naplňování těchto dohod.

6) Péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost

Zvýšenou pozornost věnují příslušní pracovníci orgánu SPOD - kurátoři pro děti a mládež především dětem s opakovanými výchovnými problémy, dětem, které zanedbávají školní docházku, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, opakovaně se dopouští útěků z domova, mladistvým osobám, které se opakovaně dopouští přestupků jakéhokoliv druhu, příp. dětem, které spáchaly trestný čin nebo čin jinak trestný (u dětí mladších 15 let).

Kurátoři pro děti a mládež jsou při práci s dětmi s výše popsanou charakteristikou při eliminaci nebo zmírňování uvedených problémů v intenzivním osobním kontaktu jak s dítětem, tak jeho rodiči. Zároveň při řešení problémů těchto dětí úzce spolupracují s orgány a institucemi, které se zabývají uvedenou problematikou (Pedagogicko - psychologická poradna Králův Dvůr, Centrum psychologicko - sociálního poradenství Středočeského kraje Beroun, střediska výchovné péče, dětské domovy a výchovné ústavy, Probační a mediační služba ČR, středisko Beroun, Okresní státní zastupitelství Beroun, Okresní soud Beroun, Městská policie Beroun, Policie ČR Beroun, zařízení Vězeňské služby ČR pro výkon vazby a trestu).

V oblasti přestupkové problematiky mladistvých a trestněprávní problematiky nezletilých a mladistvých osob se kurátoři pro děti a mládež zúčastňují všech řízení o přestupcích vedených proti mladistvým a všech přípravných řízení vedených orgány činnými v trestním řízení a následně pak i vlastních trestních řízení vedených příslušnými soudy, kde tyto osoby zastupují a hájí jejich zájmy, včetně využívání práva podávání návrhů na uložení případných výchovných či trestních opatření.

Kurátoři pro děti a mládež jsou zároveň nápomocni svým mladistvým klientům po propuštění z výkonu ústavní výchovy, příp. po propuštění z výkonu vazby či trestu odnětí svobody v začlenění do jejich dalšího přirozeného občanského života (např. návrat do bazální rodiny, pomoc při hledání ubytování, návrat k přerušnému studiu střední školy a středního odborného učiliště, pomoc při hledání zaměstnání ve spolupráci s úřadem práce, apod.).

Výše uvedené formy péče jsou kurátoři pro děti a mládež zároveň povinni zajistit svým klientům i po dosažení zletilosti, a to ve spolupráci se sociálním kurátorem Městského úřadu Beroun .

7) OSPOD a výkon ústavní výchovy

Pracovníci oddělení SPOD jsou ze zákona povinni sledovat vývoj dětí, u kterých byla soudem nařízena ústavní výchova a dodržování jejich práv v zařízeních, kam byly příslušným soudem k výkonu ústavní výchovy umístěny. Za tímto účelem jsou také povinni nejméně jednou za 3 měsíce dítě v konkrétním zařízení navštívit. Při těchto návštěvách vedou pracovníci OSPOD samostatně, bez přítomnosti dalších osob, rozhovory jak s dítětem o jejich pobytu v zařízení, o aktuálním vztahu s rodiči, tak i se zaměstnanci příslušného zařízení (např. ředitel, vedoucí vychovatel, sociální pracovník), při kterých zjišťují jak se dítě chová, jaký má celkový přístup k plnění řádu zařízení, plnění školních povinností, atd.

Pracovníci OSPOD jsou rovněž oprávněni udělovat souhlas k dočasnému pobytu dítěte mimo ústavní zařízení. Zpravidla se jedná o pobyt dítěte u rodičů v době víkendů (každé ústavní zařízení má zpracován roční harmonogram víkendů, kdy může dítě pobývat mimo ústav) a dále pak v době vyhlášených prázdnin. Povolení se vydává v rozsahu nejvýše 30 dnů, jedná-li se o první pobyt dítěte mimo zařízení s tím, že doba tohoto pobytu může být, na základě uvážení pracovníka OSPOD, prodloužena.